

NOVADNIEKS

CETURTDIEN,
1990. gada 5. decembrī

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 145 (6149)
Maksā 3 kap.

RAJONA PANORĀMA

♦ Līvānu centrālajā laukumā parādījies vēl viens kiosks. Šādā veidā kooperatīva «Līga» vietējā filiāle cer atrisināt jautājumu par pilsētas iedzīvotāju apgādi visu gadu ar augļiem un dārzeņiem, ko pēc līguma saņem no Moldovas. Produkcijas cenas, dabiski, būs augstākas par tās sauktajām valsts cenām. Bet ko tur padarīs, ja pagaidām kaut kā nemanā nevienu, kas vēlētos kooperatoriem sagādāt konkurenci. Bet āboli — uz goda, varat ticēt!

♦ Republikāniskajam konkursam par racionālāko zemnieku saimniecību 1990. gadā no mūsu rajona zemnieku valde izvirzījusi Jevgēnijas Sērmās saimniecību no Galēniem. Kompetenta žūrijas komisija spriedīs, vai šī zemnieku sēta konkursā varēs pārsāvēt Latgales pusi.

♦ Tikai vienpadsmit rajona kopsaimniecības šoruden aparūšas visas plānotās platības, vēl četras tikušas pāri 90 procentu robežai. Bet ko pavasarī domā darīt K. Marksa kolhozs un «Dubna»? Šo saimniecību veikums nedēļas sākumā bija atiecīgi 55 un 56 procenti. K. Marksa kolhozā apmēri 750 hektāri no plānotajiem 1373, bet «Dubnā» 440 no 790 hektāriem.

♦ Rajona sociālās nodrošināšanas nodaļā saskaitīts, ka kopš septembra 1560 māmiņas mūsu rajonā saņem piedesmit rubļus lielu kompensāciju par saviem mazuliem, kuri no pusotra līdz sešu gadu vecumam neapmeklē bērnudārzus. Bet mazulū skaits ir lielāks, jo no pirmsskolas vecuma bērnu iestāžu pakalpojumiem atteikušies vecāki, kuriem ģimenes aug divi, trīs un pat četri bērni.

♦ Aizkalnes pašdarbniekiem veidojas cieša sadarbība ar Raiņa muzeju. Ja Viļņas universitātes folkloras ansambļa «Ramuva» viesošanās latgaliskāku vērtā vietējais folkloras ansamblis, tad kārtējam sarīkojumam par Latgales kultūras darbiniekiem — garīguma veicinātājiem Nikodemu Rancānu, Naaziņmērstuli un Dzērksteņu cīņīgi gatavošanas dramatisks kolektīvs. Nākošās piektdienas literārajam sarīkojumam aizkalnieši gatavo latgaliešu dzejas kompozīciju.

♦ Rajona dejotāji jau dzīvo ar domu par gaidāmajiem jubilejas Dziesmu svētkiem. Deju kolektīvu virsvadītājas Sarmas Freibergas vadībā notika kārtējais mēģinājums. Kolektīvu vadītāji tika iepazīstināti ar divu jaunu deju pierakstiem.

Rajona Tautas deputātu padomē

Pedējā, pēc skaita 16., Preiļu rajona Tautas deputātu padomes prezidija sēdē, kura notika kopā ar rajona izpildkomitejas locekļiem pagājušajā ceturtdienā, par viskarstāko diskusiju tēmu izvērtās jautājums par V. I. Leņina pieminekļa demontāžu Preiļos. Sesija bija pilnvarojusi prezidiju kopā ar rajona izpildkomiteju izlemt pieminekļa tālāko likteni, jo lēmums par pieminekļa noņemšanu sesijā tika pieņemts. Komunistiskās partijas rajona komitejas aktīvisti pieprasīja pārskatīt šo sesijas lēmumu, bet diemžēl prezidijam tādu pilnvaru nav. TDP prezidijs nolēma:

Iepazīstināt ar šajā sakarībā ienākušajām vēstulēm sesiju un rajona iedzīvotājus;

rajona izpildkomitejai sesijas lēmumā paredzētajā termiņā veikt V. I. Leņina pieminekļa demontāžu, nodrošinot pieminekļa cietnīgu saglabāšanu līdz tā turpmākās izmantošanas jautājuma izlemšanai;

atlaup pilsētas izpildkomitejai kopā ar rajona arhitektu izveidot komisiju pieminekļa tālākā izmantošanas priekšlikumu izstrādāšanai, parēdot nepieciešamos finansu resursu avotus.

Plaša domu apmaiņa notika arī par tirdzniecības organizāciju. Neapmierinātība ar tirdzniecību mūsu rajona iedzīvotāju un arī deputātu vidū ir liela. Manuprāt, galvenais neapmier-

nātības iemesls ir pilnīgā noslēpumainība, kāda vērojama veikalos, un arī tirdzniecības organizāciju vadībā, par to, kādi ir rajona fondi, cik un kāda prece ienāk veikalos utt.

Neapšaubāmi, tirdzniecībā stāvoklis ir saspringts — preču piegāde samazinās, cilvēku pirktspēja palielinās, fondēto jeb valsts iedalīto preču ir maz, līgumu, par preču piegādi ražotāji slēdz nelabprāt.

Izskanēja daudz un dažādi viedokļi. Viens no tiem — par rajona fonda izveidošanu. Tika nolemts līdz 10. decembrim saukt visu rajonā ražojošo uzņēmumu direktorus, lai izlemtu jautājumu par šī fonda organizēšanu. Vienkāršāk izsakoties, rajona uzņēmumiem jāparedz daļa savu ražojumu apmaiņai pret nepieciešamām precēm, ko uz vietas neražo.

Izskanēja arī doma par veikala, kur deficitās preces pārdod pret otrreizējo izejvielu un lauksaimniecības preču sagādes kvitīm, likvidāciju, jo tur iepērkoties lielākoties paši tirdzniecības darbinieki. Šajā sakarībā gribētos uzaicināt rajona iedzīvotājus izteikt savas domas. Varbūt var atsaukties kāds, kurš neražas gadoš, nodevis kartupeļus vai citu produkciju un šajā veikalā arī ko vērtīgu nopircis?

Prezidija sēdē tika pieņemti lēmumi par komisiju darbu

1974. gadā dzimušo zēnu uzņemšanai kara uzskaitē, par Aglona, attīrīšanas iekārtām, par nākošās sesijas darba kārtību, par iepriekš pieņemto lēmumu izpildi, par 7. novembra mītiņu Līvānos, par rīcības komisijas izveidošanu zemnieku sarāžotā piena realizācijai Līvānos un Preiļos.

Prezidijs izskatīja arī vairākus pilsoņu iesniegumus, tajā skaitā — finansu inspekcijas kolektīva priekšlikumus par pagājušās sesijas darbu, Upenieku pagasta pilsones Upenieces vēstuli, Stabulnieku pagasta pilsona Gaļanska, Preiļu pilsētas iedzīvotāja J. Silicka iesniegumu un kolhoza «Ezerciems» vēstuli ar daudziem parakstiem par Rožkalnu pagasta sadalīšanu, kā arī dažus citus jautājumus.

Gribu pateikties pilsonei Naglei no Līvāniem, kura «Novadniekā» izteikusi savas domas par mūsu darbu, kā arī visiem citiem, kuri griežas pie TDP ar priekšlikumiem, ierosinājumiem un pārdomām, kā arī aicinām to darīt arī turpmāk, jo jūsu vēstules vai mutiski izteiktās domas ir vienīgā liecība, ka mums tic un mūsu darbs ir vajadzīgs.

V. BRICE,

Preiļu rajona Tautas deputātu padomes sekretāre

Ko var iegūt no Rudzātu zemes?

Pirms kļūt par jaunsaimnieku, Jāzeps Franča d. Pastars par speciālistu Rudzātu sovhozā nostrādāja 26 gadus. Gūta sūra pieredze, iepazīta smagās, mālainās augsnes, tāpēc, iepriekš labi apsvēris, J. Pastars paņēma tikai septiņus hektārus, tik, cik varēja apsaimniekot.

Aizvadītā vasara bija smaga arī jaunsaimniekam. Kūti bija astoņi liellopi un četras cūkas, tāpēc viņa zemi galvenokārt aizņēma plavas, ganības, zālāju sējumi. Pushektārā auga kartupeļi un četras hektāra simtdaļās bietes un mazliet kukurbitetes. Graudaugus nesēja, jo vēl nebija sakārtota augu sēka. Tagad J. Pastars pagasta valdei iesniedzis lūgumu viņa jaunsaimniecību palielināt līdz 20 hektāriem. Ja prasība tiks apmierināta, tad 4 — 5 hektārus atvēlēs graudaugiem. Bet, lai tos audzētu, vajag atbilstošu tehniku. J. Pastaram jau sagādāts arklis, šķīvju ecēšas, sējmašīna, kultivators, kartupeļu stādītājs un racējs. Visi kārtīgi salikti šķūnī, bet vēl nav pat traktora, nemaz nerunājot par kombainu. Kombains arī būtu vajadzīgs, tāds kā somu «Sampo», bet kur lai to ņem, ja neražo ne Krievijā, ne pašu mājās? Bet 20 hektārus liela saimniecība ir bez traktora. Varbūt palīdzēs Rudzātu sovhozs?

Kas attiecas uz graudiem, tad jau tagad viens otrs būtu gatavs uzspiest ar varu slēgt līgumus par «graudu piegādi valstij», bet jaunsaimnieki domā savādāk — vispirms vajag palīdzēt ar tehniku, šķirnes sēklām un ieinteresēt nevis ar varu, nodokļiem, bet ar cenu.

Tomēr J. Pastars par laiku sevišķi nesūkstās. Lai kāds tas arī bijis, lopiem zīlamai viss vajadzīgais sagādāts, kaut arī ar pēdējo sienu tika galā tikai augustā. Jaun-

saimnieks uzskata, ka pļaušana līdz 15. jūnijam bija tikai zāles bojāšana, bet vēlāk sākās lietus periods.

Jaunsaimniecība atrodas Rudzātu pagasta Filipšalaš «Pastaros». Ikdienas darbos palīdz divi palieli dēli Valērijs un Andrejs (abi grib būt jaunsaimnieki) un meita Maija, kura gan pēc skolas beigšanas domā mācīties tālāk.

Visiem trim vīriešiem drīz būs traktorista tiesības, cerams, uz to laiku — arī traktors. Dzīvojamā māja tīri laba, bet darbi notiek kūtīs paplašināšanā, kur mitināsies vēl astoņi liellopi. Nopirktais degvielas cisternas, bet ražotāji bijuši negodīgi — pārdevuši slikti metinātas, cauras.

Jaunsaimnieks nav legrimis tikai sētas rūpēs, bet ir sabiedriski aktīvs, cīnās, par zemnieku interešu aizstāvību. Arī par to, lai iepirkuma cenas lauksaimniecībā, produkcijai būtu vienādas ar kaimiņiem Krievijā, Lietuvā un Igaunijā, un uzskata, ka nodokļu ir par daudz un tie ir pārāk lieli. Konkrēti — par daudz liels meliorācijas nodoklis, bet māju nodoklis nav vajadzīgs pavisam.

J. Pastars uzsver arī, ka ir nepareizi, ja organizācijas, kolhozi norakstītu tehniku pārdod arī tiem, kam tā nav vajadzīga. Daži pat sāk spekulēt. Valdībai vajadzētu šai jautājumā nostāties jaunsaimnieku pusē, Baltijā vajadzētu sākt ražot jaunsaimniecībām traktorus, kombainus.

Pastaru jaunsaimniecība šogad «valstij devusi» 1050 kilogramus liellopu gaļas, sanāks piecas tonnas piena, nodaš 150 kilogramus cūkgaļas. Ja zemnieku nespiedīs, atbalstīs, nākošgad būs vairāk.

ATTEĻA: jaunsaimnieks Jāzeps Pastars pie jauncelamās kūtes piebūves.

J. SILICKA teksts un foto

LJPS — rajonam

Pagājušajā nedēļā Rēzeknē tika parakstīta Latgales rajonu LJPS organizāciju vienošanās, atbilstoši kurai, sākot ar nākošā gada 1. jūniju, sāks darboties keramzīta bloku ražošanas uzņēmums.

Tas būs jaunatnes uzņēmums, kura darbības uzsākšanai nepieciešams katra Latgales rajona LJPS organizācijas materiāls ieguldījums — 25 tūkstoši rubļu.

So vienošanās (respektīvi — apņemšanās piešķirt minētos naudas līdzekļus) parakstīja arī mūsu rajona LJPS līderis Aivars Staužs. Tātad, sākot ar 1991. gada jūniju, mūsu rajons (tāpat kā citi rajoni, kas ieguldījuši uzņēmumā savus līdzekļus) katru mēnesi saņems no šī uzņēmuma 100 kubikmetrus keramzīta bloku. Pieiebilst, ka šī daudzuma pietiek divu palielu kotedžu celtniecībai. Materiāla, cena (atbilstoši pašreizējām cenām) ir 90 rubļi par vienu kubikmetru.

Kā izteicās A. Staužs, uz to laiku, kad rajonā sāks pienākt bloki, iespējams, tiks izveidota neliela celtnieku brigāde, kas atradīs šim materiālam pielietojumu, palīdzot būvēties LJPS biedriem, jaunsaimniekiem, vispār — jauniem laudim. Protais, arī tai gadījumā, ja brigādi izveidot neizdosies, keramzīta bloki tiks realizēti tepat rajonā.

Vispārējā celtniecības materiālu deficīta apstākļos, šķiet, tas nebūt nav slikts variants. Vai ne?

S. JOKSTE

Viedoklis

Ar tīrām rokām un sirdsapziņu

Noaplakusās kalslības, ko bija radījuši Lielā Oktobra kārtējās gadadienas svinēšana, un tagad varu dalīties savās pārdomās, kas radušās šajā sakarā.

Pirms 73 gadiem kreisera «Aurora» zalve pavēstīja par jauna tipa valsts izveidošanos izsalkušajā, nabadzīgajā un atpalikušajā Krievijā. Varu no Pagaidu valdības pārņēma padomes.

Tagad daži spriež tā: nekādas revolūcijas nebija, notika valsts apvērsums, bolševiku savvērestības rezultāts. Pieņemsim, ka tā arī bija. Taču — vai tadā gadījumā mazskaitlīgai partijai (precīzāk — frakcijai KSDSP) sekotu strādnieki, zemnieki, zaldāti un inteliģences pārstāvji? Ja Padomju valdība nesāņemtu atbalstu, tā pārstātu eksistēt jau otrā dienā — izsalkusi tauta nav savaldāma.

Likās — revolūcija uzvarējusi galīgi un neatgriezeniski, atliek tikai nenokļūt no izraudzītā ceļa. Taču meņševiku līderu, kreišo eseru un anarhistu nepieklāpība noveda pie tā, ka bolše-

viku partija kļuva par vadošo un visu varu sakoncentrēja savās rokās.

Tagad daudzi uzskata, ka atkāpšanās no revolūcijas idejām un mērķiem sākusies ar Staļina nākšanu pie varas. Manuprāt, šī atkāpšanās notika daudz agrāk — ar brīdi, kad bolševiku partija atteicās no «balto cimdu» politikas un padzina Satversmes sapulci. Tieši ar šo brīdi tika likvidēts pilsoniskais miers.

Vēlāk revolūcijas idejas un uzdevumi tika galīgi atmesti malā. Zemi nodeva zemniekiem mūžīgā lietošanā un... atņēma, maskējoties ar skaitļiem kolektivizācijas lozungiem. Fabrikas strādnieki tā arī nekad nepārņēma savas rokās, tās palika valsts īpašums. Varu, kuru vajadzēja realizēt padomēm, faktiski plevāca viena partija — PSKP. Arī brāļošana ar citām valstīm neiznāca. Nacionālais jautājums palika neatrisināts, un tikai tagad esam pa istam sākuši to risināt.

Nevar teikt, ka revolūcija neveida itin neko. Taču Krievija

no tās guva vismazāk. Lai gan... Negatīvs rezultāts arī esot rezultāts, un no Oktobra «apvērsuma» labumus guva attīstītās kapitalistiskās valstis. Sodien labāk par mums dzīvo pat tās valstis, kuras uzvarējām Lielajā Tēvijas karā.

Jau Marks savā laikā teica, ka sabiedrības progresivitātes galvenā mērķa ir darba ražīgums un pilsoņu brīvais laiks. Izrādās, Padomju Savienībā strādnieks no astoņām darba stundām tikai divas strādā savā labā. Un vēl saka, ka pie mums cilvēks neekspluatējošs cilvēks? Leņins ģeniāli parādīja, kas ir pūstošais monopolistiskais kapitalisms. Bet tas, taču ir par mums teikts! Rūpnieciskā kapitāla saplušana ar finansu kapitālu, monopols uz varu un masu informācijas līdzekļiem — tas viss taču viskrasāk redzams tieši pie mums.

Ja tagad, pēc 73 gadiem, tā isti padomā, tad nav grūti konstatēt, ka pazudināja revolūciju. Tas bija vienas partijas monopolisms. Tieši monopolisms radīja tikumību, krīzi gan pašā komunistu partijā, gan sabiedrībā kopumā, deva iespēju uz-

plaukt lišķībai, valsts apzagšanai, korupcijai un daudzām citām negācijām. Un to visu kopā saturēja administratīvi komandējošā sistēma, kura nepelēja nekādu konkurenci.

Piemēra dēļ nemsim kaut vai Leņina pieminekli Preiļos, kura uzstādīšana izmaksāja krietnu summu. Kam bija vajadzīgs tāds parādskums, turklāt vēl — praktiski nabadzīgā rajonā? Vai tiešām nebija lietderīgāk pieminekļa būvei atvēlētos līdzekļus izmantot kā pabalstus mazturīgajiem cilvēkiem, kuri iztiek no ubaga pensijas? Vecam un slimam cilvēkam būtu lielāks gandarījums, ja viņu neaizmirstu Lielā Oktobra kārtējā gadadienā.

Tikai tagad Savienības valdība cenšas reformu ceļā realizēt Oktobra uzdevumus, ievirzīt valsti progresa ceļā. Taču ir svarīgi neatkārtot pagātnes kļūdas, lai, atsakoties no lielvalstnieciskā totalitārisma, nenokļūtu otrā galējībā — nacionālajā totalitārisma. Lai cik bēdīgi tas nebūtu, bet, liekas, uz to pusi ejam. Atkal tiek karinātas «tautas lenādnieku», «nodevēju», «nacionālistu» un «šovinistu» birkas, opozīcija politiskajā cīņā nereti izmanto neatļautus paņēmienus, tiek kurināts naidis starp tautām.

Varbūt pietiks? Laiks apstāties, un padomāt, kurp mēs ejam. Mums nav vajadzīga vēl viena Karabaha vai Moldova.

No savstarpējās naidošanas

parasti visvairāk iegūst tie negodīgie cilvēki, kuri valsti noveda līdz kliņķim. Tagad viņi velt «pārkārtojušies», saka parazīs runas, vienīgi ietērpjas nacionālo patriotu, otri — principiālo komunistu drānās. Bet prasīt atbildību, kāpēc esam nonākuši, lūk, līdz tādai dzīvei, nav noka.

Ir jāatsakās no republikas problēmu risināšanas uz citu tautu rēķina, no lenādnieku un nodevēju meklēšanas opozīcijas rindās, jo jebkura opozīcija taču ar savu kritiku palīdz novērst vājās vietas valdībā, un valdošā bloka politikā. Prātīgāk būtu meklēt un atrast kompromisus visos strīdīgajos jautājumos.

Tiek gatavots likums par pilsonību. Pilsoņu komitejas prasa atņemt pilsontiesības lielākajai daļai krieviski runājošo iedzīvotāju. Bet neviens tā arī nav padomājis, ar ko tas var beigties. Daudzi no tā dēvētajiem migrantiem ir atdevuši savus spēkus un arī veselību Latvijas labā, atjaunojot to pēc kara. Un ko te gūs latviešu tauta, ja «krievvalodīgo» pacietības mērs kļūs pilns? Bū, atkal vajadzīga «stingrā roka». Opozīciju padzīs, un no jauna izveidosies totalitārisms.

Tas viss Latvijā jau ir bijis. Tāpēc visiem jādarbojas ar tīrām rokām un tīru sirdsapziņu. Tad Dievs svētīs Latviju un tās tautas.

A. GRIGORJEVS (Līvānos)

Partija? Lai pati aiziet

● Leņingradas rakstnieku organizācija kopš paša gada sākuma tā arī nav varējusi sarīkot nevienu sapulci, jo nekad nav bijis kvorums. Par to «Pravdā» vēsti rakstnieku organizācijas partijas biroja sekretārs Ivans Sabilo. Viņa materiāls «Partijai «atriebties» nedrīkst» publicēts 22. novembrī. Viņš sniedz pārskatu par izstāšanos no PSKP. Kā norāda pats autors, izstāšanās notiek masveidīgi.

— KĀDI TAD IR aizējošo komunistu iesniegumi? Pirmais rakstā citētais formulējums ir šāds: «Iepazinies ar PSKP CK atklāto vēstuli Padomju Savienības komunistiem un Leņingradas apgabala komitejas un pilsētas komitejas apvienotā plēnema lēmumu, es, apzinādāmie sevi par godīgu un principiālu cilvēku, uz ko mūs aicina arī šie dokumenti, lūdzu mani turpmāk neuzskatīt par PSKP biedru.»

Nākamais formulējums: «Iestādāmie partijā, es ļoti ļoti apzinājos, ka PSKP ir varas partija, kā tas bija arī noteikts Breņņeva konstitūcijā. Tieši tāpēc arī iestājos partijā, lai, nomināli būdams kaut kāda šīs varas daļa, es ar pilnām tiesībām varētu pazinot partijā augstākstāvošajiem biedriem: «Neuzdrošinies mani komandēt». Man tā bija vienīgā iespēja saglabāt sevi — nesalūzt, nesalūzt, nelaut sevi nomākt šai nekompetentajai varai, kas pati sevi iemilējusi un kas gandrīz vai par savu galveno labo īpašību uzskata periodisku atzīšanu savas kļūdas (tikai bez mazākās vēlēšanās, tās labot)...».

Rindas no nākamā iesnieguma: «Kad partija atklātā polemikā nespēja pierādīt savas idejas pareizību, tā ķērās pie represijām. Tā rīkojās pēc principa — jo vairāk dzīves īstenība atšķiras no teorijas, jo sliktāk īstenība...».

Un vēl: «PSKP nevēlas nožēlot grēkus. Tad nu grēkus nožēlot es, viens no tās bijušajiem biedriem, jo uz mani, tāpat kā uz visiem citiem, gulstas atbildība par visu, ko darījuši komunisti. Man kauns. Un es lūdzu visus bezpartijiskos, visus strupcelā iedzītos, visus izpostītos un nomocītos. Ildz ārpriekšam novestos un nobendētos, piedodiet man! Piedodiet visu un par visiem! Es aizetu no PSKP un turpmāk cīnīšos pret to.»

Interesanti ir paša autora Ivana Sabilo izdarītie secinājumi. Galvenais no tiem ietverts

pašā virsrakstā: «Partijai «atriebties» nedrīkst». Publikācijā šī tēze atklāta tikai garāmeļot, toties daudznozīmīgi: ar mūsu partiju būs sarežģītāk nekā ar Austrumeiropas valstu partijām (attiecībā uz tās likvidēšanu). Spēcīgs mājiens, taču ne vairāk. Bet patiesi, partijai nemaz nevar atriebties. Atriebti nozīmētu prasīt norēķinu par visu. Bet, pat ja visu paaudžu komunistiem tiktu piespriests nāves sods, tas nelīdzsvarotu viņu pazudināto cilvēku dzīvības. Ja mūsu zeme atkal tiktu noklāta ar GULAGa tīklu, bojā aizietu vispirms pašu tauta, jo tā būtu spiesta uzņemties bēdēs funkcijas. Bet atriebties ir iespējams — atsakoties no partijas un tai par spīti uzcelot cilvēka cienīgu dzīvi.

Tālāk autors raksta: tauta no partijas gaida ne tikai grēku nožēlošanu vārdos, bet pirmām kārtām konkrētu rīcību.

Iznāk, ka grēku nožēlošana ir vajadzīga kādam citam, nevīs tam, kas tos nožēlo? Un vajadzīga šāda grēku nožēlošana ir tālab, lai saņemtu piedošanu par bijušo, nevis, lai uz visiem laikiem izsargātos no grēka? Un ko partija pēc šīs grēku nožēlošanas tālāk varētu darīt darba lauku labā? Jāsaubās, ka viņi uz to gaida, dedzīgi vēlas liet launu «sociālistiskās izvēles» apli. Tauta no laba prāta var novēlēt tikai vienu: lai partija pati aiziet. Tas ir viss, ko tā galu galā pirmo reizi savas pastāvēšanas laikā varētu labu izdarīt.

Tiem, kas aiziet no partijas, Ivans Sabilo adresē vārdus: «Nav lielāka lenādnieka par bijušo draugu». Tas nu ir precīzi pateikts. Nav bīstamāku cilvēku par tiem, kas, personiski nepastrādājuši noziegumus un paši ne uz ko neiedzīvojušies, tagad atraduši sevi spēku centies atgūt savu cilvēcisko cieņu. Vini pārāk daudz ko zina un daudz ko var.

Vladislavs GAILISS,
LETA korespondents

Runas ir garas...

Runas visādos līmeņos. Parlamentā, vietējo deputātu sesijās, dažādu partiju un kustību saietos, mītiņos, darba vietās, uz ielas... Bezgala daudz runu. Par to, ka jāklūst brīviem, labāk jādzīvo. Bet konkrētu darbu nav.

No runām nebūsi ne paēdis, ne apģērbies. Visu vērtību radītājs tomēr ir tikai darbs. Latviešu darba tikums no garām runām, savas taisnības pierādīšanas un cita vainas meklēšanas zūd.

Lai Latvijā kaut ko panāktu, vispirms vajadzīga vienotība. Bet tās pietrūkst starp pašiem latviešiem. Latvija nav mononacionāla. Te no seniem laikiem dzīvo dažādas tautības. Cittautieši nav jāatraidā, bet jāpievelk. Jāmeklē saskares punkti, lai nesaasinātu situāciju.

Esam dažādi. Un neprasišim, lai visi būtu vienādi. Bet godīgi — gan. Savās runās un rīcībā būsim nosvērti un prātīgi, neaizvainosim citas tautas, nekurināsim tautu naidu.

Būsim reālisti. Cittautieši, kas Latvijā dzīvo, arī dzīvos. Izbrauks tikai niecīga daļa. Jāatrod kopēja valoda ar tiem, kas ir ar mieru kalpot neatkarīgajai Latvijai, tā kopā jāceļ. Nemeklēsim atšķirīgo viens otrā, bet centīsimies atrast kopīgo.

Brīvība, neatkarība un tirgus ekonomika no gaisa nekritis. Mums jāradinās (jāiemācās) ne tikai strādāt, bet arī vadīt un taisnīgi sadalīt darba augļus. Stipram ir jābūt mūsu garam, darba mīlestībai un vienotībai, jātiek vajā no vienaldzības, slinkuma, sašķeltības.

Mūsu neatkarība — vēl tikai uz papīra, brīvība un labklājība — sapnis. Bet neviens sapnis nekļūst par realitāti bez darba. Jau Rainis ir teicis: «Runas ir garas, darbs ir īss...».

Jānis GURGONS

Spriež un vērtē lasītājs

Preiļi, Preiļi...

Es nezinu, kur atrodas un kā isti sauc to organizāciju, kurai jāgādā par pilsētas ielu uzturēšanu kārtībā. Taču, redzot Preiļus ikdienā, jākonstatē, ka pilsēta visai nepievilcīga, netīra un nolaiста.

Vispirms par tīrību. Šķiet, ka pilsētā gandrīz nemaz nav sētnieku, bet tie, kuri ir (izņemot dažus), nepilda savus pienākumus, tikai saņem noteikto algu. Ietves neslauka, sniegs paliek nenofirts, smiltis uz slidēnām ietvēm ziemā neviens nekaisa. Dažviet ietves pat grūti pārejamas, saplūstu stīkla trauku šķembas tur mēģinās nedējam ilgi un pazūd jau laimam pašas no sevis. Tas nekais, ja kāds, sagriež apavus vai pat kājas. Un vēl klāt arī iedzīvotāju ārkārtīgi sliktā audzināšana un nedisciplinētība. Viss rada atbaidošu skatu.

Protams, visus pilsētas sētniekus nevar, kā saka, mērit ar vienu oļekli. Ir starp viņiem arī cilvēki, kuri godprātīgi un apzinīgi veic savus pienākumus. Piemēram, Vovka uz Leņina ielas ar slotu un liekšķeri redzama ik dienas. Tāpat arī sētnieces pie Leņina ielas 4. nama un Košukova ielas 5. nama. Tur iela ir gan slaucīta, gan ziemā ar smiltīm nokaisīta. Vēl uzskaita ir Aglonas iela nepāra skaitļu pusē no nama Nr. 3 līdz Nr. 21.

Taču pilsētas iestādes, organizācijas un uzņēmumi ielas nekopj. Tāpat rīkojas arī savrupmāju īpašnieki. Sevišķi slikti stāvoklis ir ziemā, kad ietves klātas ar sniegu un ledu. Gājējiem ir bīstami pa tām pārvietoties, īpaši gados vecākiem cilvēkiem. Tāpēc nav retums arī nelaimis gadījumi, cietušajiem jādošas uz slimnīcu. Bet kas maksās ārstēšanās izdevumus, darba nespē-

jas lapu! Kur tad vēl morālais zaudējums...

Sevišķi kritisks stāvoklis bija 31. gada 25. novembrī, kad ielas un ietves bija praktiski nelieicjamas. Pilsētas dienests, kam bija jāgādā par kārtību, šādai situācijai nebija gatavs. Smiltis, ko uzbert uz slidēnām ietvēm, nav sagatavotas vēl pat tagad. Ielas malā atrodamas tikai salauztas kastītes, kurās vajadzētu būt smiltīm.

Bet tā jau nav sētnieku vaina. Lai domā priekšniecība — gan par smiltīm, gan par kārtību. Tāpat arī par neapgaismotajām ielām. Nu kaut vai Raiņa bulvāris, kur uzlikti gan moderni gaismekļi, taču gaisma nav. Un pa visu ielu spīd tikai kādas četras spuldzes. Kāpēc! Vēl šādā veidā mācāmieš ekonomēt!

Lielus pārmētumus peļna tie Preiļi iedzīvotāji, kuri neievēro pat viselementārāko kārtību — atkritumus met un netīrumus izgāž kur pagadās. Un iet arī — kur acis rāda. Visi pilsētas zālāji vienos ceļos un ceļiņos, kaut gan ietve vai kājceļiņš tikai pāris soļus tālāk. Grēko arī daudzi autovadītāji, kuri parāda savu braukšanas «māku» uz ietvēm, zālājiem, bet ne uz braucamās daļas.

Tā vien šķiet, ka citās mūsu republikas pilsētās nav tik kritisks stāvoklis. Un nez vai citur kur pusaudži tik briesmīgi daudz stīklus un lauž soliņus, jauniestādītos kociņus, ceļa zīmes. Vai tiešām pilsētas sabiedrība un skolas neko nevar izmainīt! Un kad beidzot iedzīvotājiem un lielam un mazam priekšniekiem paliks kauns par pilsētas nesakoptību!

A. KALNĀJS (Preiļos)
(Publicēšanas gadījumā honorāru novēlu Kultūras fondam.)

Atjaunota skautu un gaidu organizācija

Rtgā notika Latvijas skautu un gaidu centrālās organizācijas atjaunošanas pilnsapulce. Klātesošos sveica republikas Augstākās Padomes priekšsēdētāja pirmais vietnieks D. Ivāns, kuru ievēlēja par skautu un gaidu Nacionālās komitejas goda prezidentu.

Delegāti iepazīs ar izsīdi par šīs organizācijas vēsturi Latvijā laika posmā no 1920. līdz 1940. gadam. Sotird mūsu republikā jau ir ap 1000 skautu un gaidu, kas apvienoti 51 organizācijā. Aktīvākie centri darbojas Rtgā, Cēsīs, Dobelē, Skrīveros, Kaibalā, Tukumā un Kuldīgā. Jaunas grupas tiek dibinātas arī Liepājā un citur.

Galvenā atšķirība no pirmskara organizācijas uzbūves ir tāda, ka skauti un gaidas tagad būs apvienoti vienā organizācijā, kura arī kopdinēs visu viņu darbu kopumā.

LETA

Ti-
cī-
ba

Ir vēl samērā siltas dienas, un Veronika Kliba (attēlā) pagalmā rikojas ap veļu, galdā un gultas palāgiem. Jāizlaiž caur mazgājamo mašīnu un tepat ārā uz auklas varēs izžāvēt. Tuvojas Ziemassvētki, un mājās visam jābūt tīram un sakoptam.

Ziemassvētkus Kliba ģimene ierasts sagaidīt ar godu. Izmazgā istabas, gatavo garšīgus ēdienus. Ziemassvētku sestdienā — kūču dienā ēd tikai saldumus — ābolus un vārtus graudus ar cukuru, medu. Pašos Ziemassvētkos ceļas agri. Pabaro lopņus, un tad ģimenes ceļš uz Preiļu baznīcu. Savā dzīvē Veronika Kliba neatceras tāds Ziemassvētkus, kad nebūtu bijusi baznīcā. Jaunībā no Priekulem 12 kilometrus gāja kājām, kad apprecējās, abi ar vīru brauca ar zirgu, tagad — ar personīgo vieglo automašīnu. Lai kāds būtu aukstums vai sniegputenis, tas

nav bijis par šķērslī nelasīties baznīcā. Ticība Dievam ir Veronikai Klibai un viņas ģimenei augstāk par visu.

— Lai kādi laiki ir mijušies, bet visu mūžu esmu ticīga. — stāsta Veronika Kliba. — Ticēt Dievam nozīmē ticēt arī dzīvei. Ticu, ka dzīves veidotājs ar Dieva palīgu ir pats cilvēks. Esmu nodziņojusi labu mūžu. Ir viss — ģimene, mājas, saticība, pārtikšana.

Ticība esmu audzinājusi dēlu. Viņu vedu uz baznīcu vēl maziņu. Skola par to dēlam vajadzēja uzklausīt nievas. Baznīcā māca būt godīgam, cienīt citus cilvēkus. Un tāds dēls ir izaudzis. Tagad uz baznīcu līdzi ņemu mazdēlus. Arī viņiem jāaug par cilvēkiem tā vārda labākajā nozīmē.

Lūdzu Dievu ģimeni pasargāt no nelaimēm. Vīrs tepat, kolhozā «Sarkanā ausma» visu mūžu strādāja par šoferi.

Darbs riskants, viss ceļā var atgadīties, bet viņam nav bijis ne mazākās avārijas. Šoferis ir arī dēls. Palicis mājās, strādā kolhozā.

Kad vīrs nelaimē, gadījumā pirti apdega, Dievu lūdzu visvairāk. Apdegumi bija smagi, dzīvesbiedrs ilgi ārstējās Rīgā, bet izdzīvoja.

Priecājos, ka tagad ir ticības brīvība. Baznīcu sāk arvien vairāk apmeklēt jauni cilvēki. Tā nāk pretī visiem. Šogad svētā Ziemassvētku mise Preiļu baznīcā būs pa trimjiem lāgiem: pulksten 6 vai 7, tad 9 un beidzot 12. Lai ticīgie lauku cilvēki, atbraukuši ar rīta vai dienas autobusu, varētu apmeklēt baznīcu.

Veronika Kliba ir dziļi pārliecināta, ka viņai un ģimenei ir dzīvē veicies, tikai lūdzot Dievu. Ticība viņu ir balstījusi, devusi spēkus.

Jānis GURGONS
Jana SILICKA foto

Ticēsim, cerēsim, izdzīvosim...

● ZIEMASSVĒTKU SVETVAKARA GAIDĀS

Iztīrīsim savas mājas un dvēseles, nometīsim vienaldzību — ieskatīsimies viens otrā ar atklātu skatu un ledosim viens otram prieku, kas ļaus mums ar lielākām cerībām raudzīties nākotnē un sagaidīt laimīgākus gadus.

Mums ir sava un vienota sāpe ko sūdzēt,
Klusums starp svētajiem zvaniem kad dimd.

Ikkatrs sirdī nu kopīgi lūdzot,
Ticēsim, cerēsim, izdzīvosim...
Sajās svētajās Ziemassvētku dienās un klusajos vakaros nāksim kopā un iedeģsim ne tikai svecīti eglēs zaļajos zaros, bet arī prieku savu tuvāko, sīmo un nabago līdzcīvēku sirdīs. Vairāk mums visiem kopā klūs tīrākas sirdis.

Rajona žēlsirdības biedrība aicina ikkatru pilsētas ledzī-

votāju aktīvi piedalīties labajos darbos, kas palīdzētu sagatavot gada svētkus. Mēs mīļi gaidām jūs labdarības pasākumos, kuri mūsu rajonā aizsāksies jau 8. decembrī ar garīgās kora mūzikas koncertu. No 25. līdz 30. decembrim Līvānos un Preiļos veiksīsim akciju «Cīemos pie Rūpju bērna».

«Balts sniedzīņš snieg uz skujnām
Un maigi dziedot pulksteņskan...»

— šie vārdi ir pēmti par mūsu bērnu koncertiem sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos, kas būs adresēti Preiļu un Līvānu vīlentuļajiem ledzīvotājiem. Latviešu valodā tas notiks 26. decembrī, bet krie-

vu valodā — 8. janvārī.

28. decembrī rajona centrālajā slimnīcā koncertu sniegs bērnuorķestris «Pasacina», bet 30. decembrī ir paredzēts jauniešu kora «Muklājs» Ziemassvētku koncerts. Gada nogalē uz Ziemassvētku izstādi visus interesentus aicinās skolēnu jaunrades nams. Un vēl — atliek tikai atgādināt, ka jūs varat iegādāties Latvijas Sarkanā krusta biedrības loterijas biļetes. Laimestu izloze paredzēta 8. janvārī.

Izsenis zināms, ka Ziemassvētku naktī brīnumi notiek. Lai brīnumi notiek ar mums visiem, aiztraucot nost svešos sārņus, lai kļūstam tie, kas bijām — garā brīvi laudis brīvā zemē.

No redakcijas pasta

„Kārtējo reizi lūdzam...”

Piecstāvēgo piecdesmit sešu dzīvokļu māju Līvānos, Rīgas 45. nodeva ekspluatācijā 1973. gada novembrī. Tieši pēc šiem gadiem Līvānu eksperimentālās biokīmiskās rūpnīcas direktoram un rūpnīcas arod-biedrības komitejai tika nosūtīta mājas ledzīvotāju pirmā kollektīvā sūdzība par to, ka viņu pagrabus periodiski applūdina kanalizācijas notekūdeņi. Drīz pēc tam māju nodeva pilsētas izpildkomitejas bilancē.

1981. gada decembrī laikrakstā «Leņina Karogs» bija ievietots materiāls «Māja bojājas», kuru parakstīja desmit ledzīvotāji. Problēma bija tā pati: nepieciešama drenāža, pūst un bojājas koka konstrukcijas, grīda, pamati, jūtama nepatīkama smaka.

1983. gada aprīlī dzīvokļu saimniecības pārvalde saņēma kārtējo ledzīvotāju rakstīto sūdzību, un atkal par to pašu veco tema-

tu. Nākamā sūdzība — 1985. gada augustā. 1986. gada aprīlī rajona laikraksts atkal publicē materiālu «Vai nav pārāk ilgi?». Starp citu, šajā materiālā bija teikts, ka, atbildot uz sūdzību par applūdinātajiem pagrabiem, izpildkomiteja paziņo, ka otrajā ceturksnī Rīgas ielas 45. namā būs izdarīts ūdensvada kapitālā, remonts. Nomainīs sarūsējušās caurules, un tas novērsīs pagrabu applūdināšanu. Taču — nekāda remonta līdz šim tā arī nav bijis.

1989. gada 27. janvāris: pagrabu atkal applūduši.

1989. gada 21. jūlijs: Līvānu pilsētas izpildkomitejas priekšsēdētājam un dzīvokļu saimniecības pārvaldes priekšniekam nodots kārtējais rakstiskais iesniegums par to pašu veco lūdzījumu, iesniegumu parakstījis 31 mājas ledzīvotājs.

Māja uzcelta ar slīpumu uz pirmajām ieejas durvīm, tāpēc

mājas otrajā galā, kur dzīvo pilsētas mērs J. Znotiņš, pagrabu ir sausi, toties pārējie ledzīvotāji to vien dara, kā zvejo no saviem pagrabiem noslikušus kākus un žurkas. Pagrabos, kas atrodas zem pirmajām ieejas durvīm, ir valēja kanalizācijas lūka, smirdoša, šķidrums plūst tieši uz grīdas. Vai tādās telpās var uzglabāt kartupeļus, kāpostus, citus pārtikas produktus? Un vai tādās telpās nav infekcijas slimību perēklis? Vēl jo vairāk tāpēc, ka apkārt taču skraida bērni.

Kārtējo reizi lūdzam atrisināt jautājumu par pagrabu drenāšanu, kanalizācijas remontu un hermetizāciju.

Mājas vecākais J. Domnieks, kāpņu telpu vecākie G. Udovskis, N. Smirnovs, A. Cimars, N. Derepovs, mājas ledzīvotāji — četrdesmit parakstu.

Par dienišķo maizi

Problēma numur viens tagad — pārtika. Šajos apstākļos viegli neklājas arī rajona tirdzniecības vadītājiem. Jau 1988. gada oktobrī maizes kombināta direktors V. Karjajins bēdējās par to, ka nekādi neizdodas nokomplektēt ar kadriem Līvānu maizes ceptuvi, cilvēki neizturot fizisko slodzi.

Kad strādāju eksperimentālajā biokīmiskajā rūpnīcā, neatceros gadījumu, kad deputātu tikšanās ar vēlētajiem paletu bez jautājumiem, kas saistīti ar maizes kombinātu. Vēl nav pagājuši pat divi gadi, bet maizes kombināta kolektīvs tagad ir nostabilizējies, palielinājās

algas, samazinājies kadru mainība, Uzlabojusies arī maizes kvalitāte. Maizes ceptuvē atvērta kļūst, kur pārdod svaigū maizi un bulciņas.

Vai nav pienācis laiks teikt labus vārdus par maizes ceptuves strādniekiem? Lai jaunais gads atnes viņiem jaunus panākumus!

Kā acuraugu mums jāglabā ik maizes garozīņu. Taču tik bieži vēl izmetam maizi atkritumos, tā vājājas uz ielām un pagalmos. Vai no lepnas dzīves?

M. NOSKOVS (Līvānos)

Domājot par skolu

Visi vecāki lolo sapni, ka izaudzinās savus bērnus gudrus un darbīgus. Un tā nav nejaušība, ka novembra nogalē Aglonas vidusskolā pulcējās vecāki un skolotāji, lai pārrunātu skolēnu mācību un audzināšanas darba jautājumus.

Par pamatvirzieniem izglītības attīstībā runāja skolas direktore S. Madelāne. Mācību pārzīne H. Streike analizēja iepriekšējā mācību gada darba rezultātus. Viņa pakavējās arī pie jautājuma par nākotnes Aglonas ģimnāziju ar humanitāru novirzienu — angļu, latīņu, franču, vācu un citu svešvalodu apgušanas. Tas ir ļoti ļaiki, bet tiek aizmirsts galvenais — skolēnu spējas. Vai visi Aglonas ciemata bērni būs spējīgi apgūt vairākas svešvalodas? Vai visi pēc ģimnāzijas beigšanas dosies mācīties uz augstskolu? Vairbūt šo jautājumu vajadzētu risināt apdomīgāk. Nemesties no vienas galēības otrā. Pāvīdēja domas, ka ģimnāzija varētu komplektēt klases no spējīgākajiem rajona skolēniem svešvalodu apguvā.

Tālāk H. Streike stāstīja par to, ka skolotāja V. Vasiļeva fakultatīvi māca angļu valodu. I. Borisenkova — polu valodu, suvenīru pulcīnu skolā vada L. Meldere. Informātikas — J. Rutka. Piekrišana ir erudītu kluham (vadītāja M. Pušņakova).

Skolā strādā jauna darbmācība skolotāja O. Strucka, kura beigusi Rīgas Tehniskās universitātes Aparātu būves un automatizācijas fakultāti, iegūstot specialitāti šūto izstrādājumu tehnoloģijā. Zināšanu pietiek. Sadalē O. Strucka nolēma iet strādāt par skolotāju. Viņa grib kļūt par labu pedagogi, strādāt labi iekārtotā kabinetā. Meitenes jauno skolotāju iecienījušas. Katra grib adīt, šūt, apgūt pavāres — mājsaimniecības māku. Meitenes ada rakstainus, pirkstainus cimdus, zeķes, tamborē sedzīņus, bet vislielākais prieks 10. klases audzēknēm, jo ir nopirkta adamašīnas. Meitenes mācīsies arī aust. Uz pavasara pusi skolotāja O. Strucka iecerējusi skolnieču darbu izstādi.

Darbmācības skolotājs J. Rutka pašlaik strādā kokapstrādes un metālapstrādes darbnīcās labiekārtošanā. Skolēni paši izgatavojuši sienas skapjus. Skolotājs sniegs skolēniem zināšanas lietiskajā kokapstrādē. Skolēnu spēkiem labiekārtota ēdamzāle.

Bija runa arī par to, lai atvērtu vidusskolas klases arī krīevu pūsmā. Priekšlikumu par divu pūsmu vidusskolu atbalstīja pagasta priekšsēdētājs V. Jonāns.

L. KONECNIJA,
Aglonas vidusskolas skolotāja

Mums atbild

«PIEDEVAS BIEZPUTRAI»
— NETIKA ATRASTAS

Uz laikrakstā «Novadnieks» šī gada 20. novembrī publicēto repliku «Pie devas biezputrai» saņēma Preiļu patērētāju biedrības priekšsēdētāja vietnieces O. Kukares parakstīta atbilde:

«Preiļu patērētāju biedrības darbinieki iepazīnās ar laikrakstā publicēto repliku par nekvalitatīvajiem grūbu putrainiem. Tirdzniecības filiāle fika veikta putrainu kvalitātes pārbaude. Nekādas «pie devas», pār-

baudot putrainus, netika atrastas. Ne Pelēču veikalā, ne patērētāju biedrībā ar pretenzijām par grūbu kvalitāti pircēji nav griezušies. Pasreiz konstatēti, kur un kādā veidā tās radušās, ir grūti. Putraini veikalā tika saņemti Daugavpils labības kombināta iesaiņojumā. Tajā pat dienā tie tika safasēti un pārdoti.

Lūdzam pircējus, kuri ir konstatējuši šos piemaisījumus, atgriezt precī veikalā, lai varētu uzstādīt pretenzijas ražotājam — Daugavpils labības kombinātam. Veikalā tos apmainīs pret kvalitatīviem».

Koku karalis — ozols

Ozoliņi, ozoliņi,
Tavu lielu resnumiņu:

Latvijā un citās mērenā klimata joslās zemēs ozols ir tas koks, kurš sasniedz vislielāko resnumu, vislielāko kuplumu un nodzīvo visgarāko mūžu. Ozoliem ir visplašākā sakņu sistēma. Saknes var sniegties līdz 40 metrus tālu un pat līdz 12 metru dziļumā. Nekāda vētra nespēj izgāzt spēcīgu, nebojātu ozola stumbru. Kurš gan spēj saskaitīt māju nosaukumus, apdzīvotas vietas, ezerus, kalnus, upes, kuru nosaukumam ņemts par pamatu vārds «ozols». Latviešu tautas dainās tas dažādās variācijās ir pieminēts vairāk nekā 5000 reizes. Kur tad vēl Ligo vakars ar kupliem vaināgiem priekš katra Jāņa, Jāņutēva, Jāņumātes. Mūsu senčiem ozols bijis svēts koks.

Ozola koksne ir izturīga pret puvi, ļoti cieta, smaga un viena no dārgākajām. Tieši šo izcilo īpašību dēļ ozolu meži, kas agrāk klāja visu Zemgales līdzenumu un izpletās arī citos Latvijas novados, tika izcirsti. Lai iekoptu laukus, vajadzēja nolīst mežus. Tur, kur auga ozoli, varēja iegūt auglīgākus tīrumus. Vēlākos laikos ozolus ļoti daudz izmantoja kuģu būvei.

Tomēr ne tikai cirta, bet arī stādīja. Taču šodien ozolu meži ir pazuduši. Atsevišķi koki un koku grupas ir saglabājušies pie vecām viensētām, alejās, lauku vidū, arī upju un ezeru krastos.

Ozols tiek dēvēts par zemārti. Izteiksmīgākie un skaistākie ozoli aug klajumos. Izlocītie un savērtie zaru mudžekļi reti kuru var atstāt vienaldzīgu. Ozoliem arī kuplākais vainags. Ir konstatēti vairāki koki ar 30 metrus lielu vainaga diametru. Manis uzietais kuplākais dižozols Latvijā ir Unguru parkā — Cēsu rajonā. Šis 5,2 metrus resnais ozols vainagu pacēl 27 metru augstumā, bet vainaga diametrs ir 35 metri.

Arī Preiļu rajonā nav mazums kuplu, veselīgu, staltu dižozolu. Izcili skaists un kupls koks (4,5 metrus resns) aug Preiļu parkā vecās pils tuvumā. Kolhoza «Dubna» lepojas ar kuplo Mazkursiņu dižozolu (5,8 metri), kura vainags platumā sasniedz 27 metrus, bet augstums — 21 metru. Mūsu rajona augstākais ozols ir 27 metrus garš un aug Rudzētu pagasta teritorijā — Rudzētu mežniecības 88. kvartālā netālu no Kurčīnu mājām. Tam ir izcils resnums — 5,55 metri. Vairāki koki zina garāku? Cik daudz Latvijā ir dižozolu?

Jaunākajā — 1986. gada kopsavilkumā no 1530 aizsardzībā ņemtiem dižkokiem 770 ir dižozoli. Tātad vairāk par pusi. Neskatoties uz ozolu mežu izciršanu, dižozolu dedzināšanu, spridzināšanu, slīcināšanu, tie visu laiku ir pārsvarā, salīdzinot ar citu sugu eksemplāriem. Nemsim vērā arī to, ka dižkoku kritērijs ir 5 metri. Latvijā par 5 metriem resnākas ir tikai 36 liepas, 9 vīksnas, 7 vītoli un dažas dižgobas. Tāds, lūk, ir ozolu pārākums. Visvairāk to ir Kurzē, arī Vidzemē un Zemgalē.

Arī Preiļu rajona Turku ciemā augošais Latgales dižākais ozols (7,2 metri) atrodas turpat pie Vidzemes robežas. Jāpiezīmē, ka, pētot vecus papirus, izdevās uziet šādas ziņas: ap 1927. gadu Livāņu pagastā esot audzis 8 metrus resns ozols. Diemžēl adrese ir tik nepilnīga, ka nav

Tek bīfite trīs dienlās,
Nevarēja aptecēt.
(T. dz.)

nekādu cerību to atrast. Vairāki koki no rajona vecākajiem cilvēkiem zina kaut ko par šo ozolu? Šis ziņas noteikti būtu jāsaģlabā nākotnei.

Izrādās, ka mūsu rajonā ir 18 dižozoli. Viens ir 7,2 metrus resns, divi ir resnāki par 6 metriem, bet 15 ozoli ir no 5 līdz 6 metriem. Izdevās uziet arī ļoti daudz skaistu, veselīgu un interesantu ozolu 4 — 5 metru robežās. Dižozolu lielākā daļa aug rajona dienvidu daļā. Simtprocentīgi to apgalvot nevar, jo šī daļa ir vissīkāk izpētīta dabā. Vairāki Preiļu rajona ziemeļdaļā bez 4 ozoliem Turku un Rudzētu pagastos ir vēl kādi citi — neatklāti. Vairāki dižozoli, kuri vēl nav nekur reģistrēti, augot kolhoza «Jersika» teritorijā. Cerams, ka tas būs labs papildinājums.

Ja tiks atklāti vēl daži dižozoli, tad droši varēs noliegt zinātnieku secinājumu, ka Latgale sirmo mīlzu ir maz. Izrādās — nemaz tik maz nav. Diemžēl Rēzeknes. Ludzas rajonos nav neviena ozola resnāka par 5 metriem. Manuprāt, tur vienkārši nav kas meklēt. Arī Krāslavas rajonā ir tikai viens dižozols.

Šāda vienaldzīga cilvēku attieksme pret dabu man liekas satraucoša. Vismaz neesiet vienaldzīgi pret balto bērzu birztaļņu uz lauka, vai arī tīru neniēsārtu upītes likumu. Ellajņu traktorūpē mazgāt ir viegli. Nereti arī uguni dižozola dobumā ielaiž ar drošu roku, kas nenodreb. Cilvēks jau nejut tās biostrāvas, ko telpa izplata katra koka lapiņa, līdzīgi brīesmu klēdžiem. Mēs esam kuri.

Mūsu rajonā pagaidām nesmu atradī nevienu nodedzinātu dižozolu, bet dobumos dažiem gan ir paspējuši ielaist uguni. Jāatceras, ka dižkoku dedzinātājus gaida sods, kurš nav nekāds mazais — ap 1000 rubļiem.

Mūsu rajonā ir ierīcē dižkoku inventarizācija. Izdodas atrast arvien vēl jaunus, nekur neregistrētus dižkokus. Sajā darbā, kas ir svarīgs arī Latvijas mērogā, ieguldījumu var dot katrs, kurš nedaudz atsauks atminā daudzreiz staigātās meža takas vai upes krastos, vai arī pamestas viensētas, kuru tuvumā aug kāds varens ozols vai liepa, osis vai kļava, arī kāds kadīķis. Ja ozols pārsniedz 3,5 metrus, vītols 4 metrus, liepa, kļava 3 metrus, tad jau droši par šo koku atrašanās vietu varat rakstīt man. Ja gadās uziet egli, bērzu, priedi, kas resnāki par 2,6 metriem (krūšu augstumā — 1,3 metri) — ziņas noderēs. Sevišķi priecāšos, ja saņemšu vēstis no Riebiņu pagasta, no Sīlukalna, Silajāniem, Stabulniekiem, Priekuliem, Rušonas vai citiem pagastiem.

Ceru, ka, kopīgi sadarbojoties, inventarizāciju veiksim un tad vēl varēsim strīdēties un Rīgā pierādīt, ka mums dižkoku nav maz.

Ar nepacietību gaidu vēstules, kuras man palīdzēs šajā darbā. Mana adrese: Preiļu rajons, Upmalas ciema «Čukuroš», Aivaram Brakovskim. Pasta indekss: 228253.

Aivars BRAKOVSKIS

DECEMBRĪ tiek atzīmēta ievērojamā dzejnieka A. Feta 170. dzimšanas diena. Viņa dzejas burvīgā mūzika vienmēr radīs atbalsi skaistuma cieņtīstīvu dvēselēs. 20. gadsimta sākumā A. Feta gaišais lirisms iespaidoja daudzus vēlāk slavenus krievu dzejniekus — simbolistus A. Fetu ir kļuvis slavens arī kā Horācija, Ovdīdija, Gētes tulkotājs.

Dzejnieka liktenis bija dramatisks. Daži slepenībā tīti, arī vēlāk neatklāti, ģimenes apstākļi piešķīra viņa dzīvei traģisku tonu nokrāsu. A. Feta vienmēr maigi mīlētā māte, dzimusi Sarlotā Bekkere, pameta vīru — neievērojamu vācu čīnavnieku I. Fetu un aizbēga līdz Orlas muižniekam A. Senšinam uz Krieviju 1820. gadā. Drīzumā Senšina muižā Novoselkos viņai piedzima dēls, kuram bija lemts kļūt

par ievērojamu krievu dzejnieku. Pēc diviem gadiem Sarlotā tika salaulāta ar A. Senšinu pēc pareizticīgo tradīcijām un ar Jeļizavetas Petrovnas Senšinas vārdu nodzīvoja vīru muižā līdz mūža beigām.

14 gadus veco Afanasiju ķēra negaidīts liktena trieciens, kad viņa krustīšanu kā Senšina dēlu atzina par nelikumīgu. Līdz ar to zuda muižnieka vārds, tiesības uz īpašumu. Viņš sāka saukties Afanasijs Fet. Šis «godīgais» vācu uzvārds paglāba zēnu no nelikumīgi dzimušā birkas, tam bija lemts kļūt slavenam.

Tikai 1873. gadā pēc neatlaidīgām prasībām A. Fetam atdeva Senšina uzvārdu. Šajā laikā viņš jau bija atvaļināts gvardes štāba rotmistrs, bagāts muižnieks, literātu aprindās slavens dzejnieks, vairāku poētisku krājumu autors. A. Feta dzejoļi

tika slavīnāti visu virzienu žurnālos, viņa poēzijas dedzīgo pielūdzēju vidū bija I. Turgeņevs, L. Tolstojs, N. Nekrasovs.

Par A. Feta dzīvi un daiļradi stāsta daļa ekspozīcijas Orlas muzejā. Novadnieki — rakstnieki to vēltījuši dzejniekam. Taču ar to nav nolīdzināts parāds dzejnieka piemiņai. Novoselkos no Senšinu dzimtmuižas, kur A. Feta piedzima, nav palicis nekā. Štepankovas sādžā, kur dzimnieks nodzīvoja 17 gadus, saglabāties vienīgi dīķis. Vienīgi no Orlas 25 kilometrus attāļajā Kleimenovas sādžā atrodas no laista Pokrova baznīca, kurā apglabāts dzejnieks un viņa sieva Marija.

ATTĒLĀ: ple A. Feta portreta Orlas literatūras muzejā.

TASS fotohronika

„Promeņ“ runā ar pilsētu

Kultūrizglītības biedrība «Promeņ» ar Varšavas radio palīdzību tagad Daugavpili reizi nedēļā raida pusstundu garu programmu poļu valodā. To veido sabiedriskā redakcija. Šī programma ir ļoti gaidīta, jo skaita ziņā poļi ieņem pilsētā otro vietu tūlīt pēc krieviem.

Ar pilsētas padomes deputātu

atbalstu biedrība «Promeņ» noorganizējusi bērnu dārzos, skolās klases ar poļu mācībvalodu. Pieaugušajiem savukārt noorganizēti kursi. Lielu atsaucību radusi Ķīmiķu kultūras pilī rīkoti mākslinieciskās pasākumus koncerti. Pasākumi vairākkārt viesojušies arī ārzemēs, lielākoties Polijā, kur augstākajās mācību

iestādēs studē liela daugavpīliešu grupa. Vairāki desmiti zēnu un meiteņu uzturējās Polijas Republikas aizpūtas nometnēs. Mājup viņi atgriezies ar saviem jaunajiem skolotājiem, kas nomainīs tos poļu pedagogus, kas pagājušajā gadā te mācīja poļu valodu, vēsturi un literatūru.

LETA

Piedāvājam izdevīgus līgumus

Izdevīgus līgumu slēgšanas noteikumus kartupeļu, dārzeņu, augļu un ogu audzētājiem 1991. gadā piedāvā republikāniskā apvienība «Latvijas dārzeņi». Par to aģentūru LETA informēja tirdzniecības un kvalitātes nodalās vadītājs Viesturs Vilks.

Agro dārzeņu, augļu un ogu cenas, ņemot vērā to kvalitāti, noteiksim, savstarpēji vienojoties ar to piegādātājiem. Ja produkciju kāds gribēs nodot bāzē, tad no attiecīgā perioda vidējām tirgus cenām saņem 70 procentus, bet, ja veikalā — 80 procentus. Pieņemsim arī nestandarta produkciju, taču tās cena būs gandrīz uz pusi zemāka nekā standartam atbilstošajai.

Agro kartupeļu iepirkuma un realizācijas cenas noteiks ražo-

tāju un tirdzniecības uzņēmumu pārstāvju komisija. Ja teiksīm, mainīsies tirgus konjunktūra, komisijai būs tiesības tās operatīvi «palabot», tādējādi kartupeļu audzētājam būs garantija, ka viņa prece netiks pārdota lētāk nekā tirgū. Domājam, ka jaunsaimnieku intereses šādā komisijā varētu pārstāvēt zemnieku federācija.

Vēlbs kartupeļus un dārzeņus iepirksim par vienotām līgumcēnām. Viss būs atkarīgs no tā, kāda būs raža un attiecīgā perioda tirgus konjunktūra. Vienu gan varam garantēt tūlīt: jaunā iepirkuma cenas nebūs zemākas par pašreizējām, taš ir, kartupeļiem, kāpostiem, burkāniem — ne mazāk par 30 kapeikām kilogramā, bietēm — ne

mazāk par 50 kapeikām kilogramā. Nestandarta vēli no dārzeņu cenu gan rēķinām ne augstāku par 20 procentiem no standarta produkcijas cenas.

Ķāļus, rutkus, redīsus, selerijas un dilles pārdosim par vienošanās cenām.

Apvienības tirdzniecības uzņēmuma pārstāvji izbrauks uz vietām slēgt līgumus. Laiku noteiks rajonu zemnieku federācijas.

Jāpiebilst, ka pēc šādiem pāšiem noteikumiem tiks slēgti līgumi arī ar valsts un kolektīvajām saimniecībām, agrofīrmām un agrokombinātiem. akciju un paju sabiedrībām.

Uzziņas pa tālruniem 225631, 227022.

(LETA)

Galvenais redaktors Pēteris Pizelis

Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1.

Tālrunis uzziņām: 22305.

Izdod apgādā «Avīze», Rīgā, Bruņinieku ielā 47.

Izdevējdarbības licence Nr. 000069.

Iespējamais ražošanas apvienības «Līta» Daugavpils tipogrāfijā

Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums: Viena nos. iespiedloksne.

Meliens 13960 eksemplāri (latviešu valodā — 10007 eksemplāri,

krievu valodā — 3953 eksemplāri). Pas. 1290.

Indekss 08189.

8. AK LIVĀNU FILIĀLĒ

aicina darbā automehāniķi.

Uzziņas pa telefoniem: 44031, 44142.

30. novembrī Preiļos noaudzētais maks ar dokumentiem uz Elizabetes Roberta m. Jaudzemas vārda. Zvanīt 22786 dienā.

PERK motociklu ar blakusvāģi. Zvanīt 41482.

Tu projām aizgāji klusi —
Tāda mīla, balta.
Zem gadu nastas nogurusi.

(A. Grava)

Izsakām dziļu līdzjūtību skolotājai Valentīnai Kundziņai, no MĀTES uz mūžu atvadoties.

Rudzētu vidusskolas bijušie darbabiedri

Zeme, es tev atdevu visu —
Savu darbu atdevu tavim
tīrumiem.
Savu prieku — taviem cīruļiem.
Savu spēku — graudu
jaunajiem dzimulim.

(V. Bokalova)

Skumju brīdī esam kopā ar
ALBERTA UPENIEKĀ piederīgajiem, izvadot viņu pēdējā gaitā.

Kolhoza «Galēni» valde un arodkomiteja